

Передмова

9

І. ПСИХОЛОГІЯ ЯК НАУКА

11

I.1 Природа психіки і предмет психологічної науки

I.1.1. Наукова, життєва та народна психологія, парapsихологія як джерела знань про психіку

12

I.1.2. Розвиток наукових знань про природу психіки

15

I.1.3. Виникнення і становлення психіки в процесі біологічної еволюції та історичного поступу людства

30

I.1.4. Мозок і психіка

43

I.2 Принципи, методи, стан і структура сучасної психології

I.2.1. Принципи психологічної науки

50

I.2.2. Методи наукової психології

53

I.2.3. Психологія в системі наук

61

I.2.4. Галузі психології

64

II. ОСОБИСТІСТЬ: ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА, СТРУКТУРА, РОЗВИТОК

75

II.1 Основні теорії особистості

II.1.1. Теорія В. Джемса

76

II.1.2. Особистість в «описовій психології» В. Дільтея й Е. Шпрангера

78

II.1.3. Типологія особистостей

80

О. Ф. Лазурського

II.1.4. Фрейдизм і неofрейдизм

82

II.1.5. Гуманістичні теорії особистості

88

II.1.6. Теорії особистості у французькій соціологічній школі	90
II.1.7. Особистість у культурно-історичній теорії Л. С. Виготського	91
II.1.8. Особистість у логотерапії В. Франкла	93
II.1.9. Особистість у теорії С. Л. Рубінштейна	95
II.1.10. Теорія діяльності О. М. Леонтьєва та поняття особистості	96
II.1.11. Погляди Б. Г. Ананьєва на особистість	97
II.1.12. Концепція особистості Г. С. Костюка	98

II.2. Склад і структура особистості

II.2.1. Індивід, людина, особистість, індивідуальність, суб'єкт	100
II.2.2. Індивідуально-психологічні, психофізіологічні властивості особистості, темперамент	103
II.2.3. Соціально-психологічна характеристика особистості, характер	108
II.2.4. Діяльність та особистість	112
II.2.5. Генетичний аспект особистості: від задатків до здібностей	114
II.2.6. Психологічна структура особистості	116
II.2.7. Свідомість і несвідоме. Самосвідомість особистості	122

II.3. Розвиток особистості

II.3.1. Загальна характеристика онтогенезу психічного розвитку особистості	134
II.3.2. Соціальні та біологічні умови психічного розвитку індивіда	136
II.3.3. Рушійні сили розвитку особистості	139
II.3.4. Періодизація психічного розвитку та етапи життєвого шляху особистості	143
II.3.5. Розвиток самосвідомості в онтогенезі	151
II.3.6. Виховання, навчання і психічний розвиток дитини. Особистість як об'єкт і суб'єкт самотворення	164
II.3.7. Форми й методи активізації виховання та навчання в сучасній школі	170

III. КОГНІТИВНА СФЕРА ОСОБИСТОСТІ 181

III.1. Відчуття та сприймання в системі інтелектуальних властивостей особистості

III.1.1. Поняття про відчуття та сприймання як початкові ланки пізнавального процесу	185
--	-----

III.1.2.	Нейрофізіологічні механізми відчуттів та сприймання	187
III.1.3.	Властивості й закономірності відчуттів та сприймання	192
III.1.4.	Відчуття та сприймання як активні процеси пошуку й обробки інформації	209
III.2	Пам'ять	217
III.2.1.	Теорії пам'яті	218
III.2.2.	Види пам'яті	221
III.2.3.	Загальна характеристика процесів пам'яті	225
III.2.4.	Мнемічні властивості особистості	230
III.2.5.	Вивчення пам'яті	233
III.2.6.	Розвиток пам'яті	236
III.2.7.	Виховання пам'яті	240
III.3	Увага	
III.3.1.	Поняття про увагу	246
III.3.2.	Природа уваги	250
III.3.3.	Види уваги	252
III.3.4.	Властивості уваги	254
III.3.5.	Уважність як властивість особистості	261
III.3.6.	Вивчення властивостей уваги	262
III.3.7.	Розвиток і виховання уваги	266
III.4	Мислення та інтелект	
III.4.1.	Поняття про мислення. Мислення як процес	270
III.4.2.	Класифікація видів мислення	277
III.4.3.	Принцип єдиного інтелекту та професійне мислення	287
III.4.4.	Проблемна ситуація і задача. Проблемне навчання	289
III.4.5.	Мислення і мовлення	293
III.4.6.	Особистісна зумовленість мислення. Інтелектуальні властивості особистості	298
III.4.7.	Психологія мислення і дослідження в галузі штучного інтелекту. «Комп'ютерна метафора»	310
III.5	Уява і творчість	
III.5.1.	Поняття про уяву. Види і прийоми уяви	315
III.5.2.	Фізіологічні основи уяви. Уява та органічні процеси	321
III.5.3.	Уява й фантазія. Розвиток уяви	322
III.5.4.	Поняття про творчість. Творчість як розв'язування творчих задач	326

III.5.5. Творче натхнення	331
III.5.6. Психологічні проблеми навчання творчості. Творчий тренінг	332

IV. АФЕКТИВНА СФЕРА ОСОБИСТОСТІ 337

IV.1 Зв'язок пізнавальної й афективної сфер особистості	339
IV.2 Представленість афективної сфери у свідомості особистості	
IV.2.1. Потяги та емоції	342
IV.2.2. Емоції й почуття	357
IV.2.3. Воля	361
IV.3 Функціональне призначення афективної сфери	
IV.3.1. Оцінка і спонукання	364
IV.3.2. Регулятивне значення емоцій і волі в самотворенні особистості	368
IV.4 Психічні стани особистості	373

V. ДІЯЛЬНІСТЬ, ПОВЕДІНКА ОСОБИСТОСТІ 383

V.1 Потребнісно-мотиваційна підсистема	
V.1.1. Активність особистості та її джерела	386
V.1.2. Класифікація потреб	388
V.1.3. Потреби й мотиви	388
V.1.4. Мотиви та цілі діяльності	390
V.1.5. Класифікація мотивів поведінки, діяльності особистості	390
V.1.6. Спрямованість особистості	400
V.1.7. Мотивація та пізнавальні процеси	402
V.1.8. Мотиви та емоції	404
V.1.9. Воля і мотив	405
V.1.10. Мотиви і навички	406
V.2 Операціональна підсистема	
V.2.1. Основні положення психологічної теорії діяльності	407
V.2.2. Психомоторика в складі діяльності	410
V.2.3. Формування сенсомоторних навичок	413
V.2.4. Зумовленість дій головними ознаками праці	415

V.3	Інформаційна підсистема	
V.3.1.	Інформаційна основа діяльності	416
V.3.2.	Психологічні аспекти прийняття рішень	420
V.3.3.	Обробка інформації в процесі прийняття рішень	421
V.4	Регуляторна підсистема	
V.4.1.	Загальна характеристика регуляторних процесів	426
V.4.2.	Склад саморегуляції діяльності, поведінки	430
V.4.3.	Слово у складі саморегуляції	434
V.5	Індивідуальний стиль діяльності та професійна придатність	
V.5.1.	Загальна характеристика профпридатності	437
V.5.2.	Загальні ознаки ІСД	439
V.5.3.	Визначальні ознаки ІСД	441
VI.	СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА СФЕРА ОСОБИСТОСТІ	445
VI.1	Соціалізація особистості	446
VI.1.1.	Загальна характеристика процесу соціалізації	447
VI.1.2.	Ефекти соціалізації	449
VI.1.3.	Соціальні атитюди та диспозиції	451
VI.2	Соціальні групи	453
VI.2.1.	Основні параметри групи	454
VI.2.2.	Класифікація груп	456
VI.2.3.	Закономірності функціонування малих груп	459
VI.3	Міжособистісні стосунки	
VI.3.1.	Привабливість і взаємовплив	463
VI.3.2.	Механізми взаємовпливу	465
VI.3.3.	Типи міжособистісних стосунків	467
VI.4	Функції спілкування.	
	Спілкування як комунікація	
VI.4.1.	Спілкування і діяльність	468
VI.4.2.	Функції спілкування	469
VI.4.3.	Невербальна комунікація	470
VI.4.4.	Вербальна комунікація	473

VI.5	Спілкування як інтеракція. Соціально-психологічний клімат групи	476
VI.5.1.	Види взаємозв'язку в спільній діяльності	477
VI.5.2.	Сумісність та спрацьованість	481
VI.5.3.	Соціально-психологічний клімат як результат та умова ефективності спільної діяльності	482
VI.6	Міжособистісне розуміння	
VI.6.1.	Стадії міжособистісного розуміння	486
VI.6.2.	Адекватність розуміння поведінки інших людей	488
VI.6.3.	Феномени ідентифікації, рефлексії та емпатії	491
VI.7	Конфліктні ситуації та шляхи їх розв'язання	
VI.7.1.	Структура конфлікту	495
VI.7.2.	Динаміка конфлікту	496
VI.7.3.	Функції та типологія конфліктів	501
VI.7.4.	Основні стилі поведінки при розв'язанні конфліктів	505
VII.	ОСНОВНІ НАПРЯМИ НАУКОВО-ПРИКЛАДНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ	511
VII.1	Інженерна психологія та ергономічне забезпечення виробничої діяльності	512
VII.1.1.	Структура ергономічних властивостей і загальних ергономічних вимог	517
VII.1.2.	Упровадження ергономічних знань	534
VII.2	Екологічна психологія	539
VII.3	Психологія сім'ї	544
VII.4	Психологія менеджменту	552